

07 Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid

Inleiding Volksgezondheid

Met beleid op het gebied van volksgezondheid werken wij aan de gezondheid en het welzijn van alle inwoners, door een gezonde leefstijl te stimuleren, gezondheidsverschillen te verkleinen en preventie te versterken. Zodat inwoners langer gezond, actief en zelfstandig kunnen leven.

Wat willen we bereiken?

Een gezond Waalre

We streven naar een gemeente waarin gezondheid, welzijn en leefkwaliteit centraal staan. We investeren in een toekomst waarin inwoners zich fysiek, mentaal en sociaal gezond voelen, en waarin de leefomgeving uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en meedoen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We stimuleren inwoners om kennis te nemen van de sociale kaart van Waalre.

De [Sociale Gids Waalre](#) wijst inwoners de weg naar organisaties en initiatieven in de buurt. Met deze gids willen we het makkelijker maken om zelf hulp of ondersteuning te vinden. Deze gids is er voor inwoners, vrijwilligers en professionals.

We investeren in het versterken van de sociale basis

Binnen het sociale domein zetten we in op de beweging van een overwegend reactieve benadering gericht op het oplossen van problemen naar een meer proactieve benadering gericht op het voorkomen van problemen. We kiezen voor deze inzet op preventie om inwoners waar nodig vroegtijdig te ondersteunen, zorg beschikbaar te houden als vangnet voor wie dit echt nodig heeft, de druk op de zorg te verminderen en onnodige kosten te voorkomen. Deze benadering vraagt een sterke sociale basis waarin inwoners zoveel als mogelijk zelfstandig hun leven leiden en naar vermogen meedoen, en in eerste instantie op elkaar en op de voorliggende voorzieningen kunnen terugvallen als zij hier ondersteuning bij nodig hebben.

Om de sociale basis en samenredzaamheid te versterken en de toegankelijkheid en de effectiviteit van de voorliggende voorzieningen te vergroten, bundelen we vanaf 2027 ons welzijnswerk zoveel als mogelijk in één opdracht aan één brede welzijnsorganisatie die onze inwoners ondersteunt bij het leiden van een gezond, actief en verbonden leven. Hiermee willen we:

- de zelfredzaamheid en eigen regie van inwoners versterken
- jongeren gezond, veilig en veerkrachtig laten opgroeien
- sociale problemen voorkomen en verminderen
- de samenredzaamheid, sociale cohesie en leefbaarheid in wijken vergroten
- de sociale participatie van (kwetsbare) inwoners ondersteunen.

De welzijnsorganisatie zet daartoe methodieken, instrumenten en werkwijzen in om de sociale basis te versterken, inwoners te mobiliseren, krachten te bundelen en verbindingen te leggen binnen buurten en wijken (community building). Tot de opdracht behoren:

- het bieden en organiseren van informele hulp aan inwoners ter ondersteuning van het langer zelfstandig thuis wonen
- het bevorderen van informele netwerken en het stimuleren van vrijwilligerswerk
- het stimuleren van ontmoeting, sociale verbinding en samenredzaamheid
- het versterken van mantelzorgondersteuning
- het vergroten van kansen voor jongeren door de inzet van preventief jeugdwerk
- het verminderen van eenzaamheid en sociale problemen onder ouderen, jongeren en andere risicogroepen (zoals inwoners met geldzorgen, mantelzorgers, inwoners met dementie en hun naasten, inwoners met mentale of psychische problemen)
- het verstrekken van informatie, het doorverwijzen naar en het bieden van ondersteuning aan inwoners bij het gebruikmaken van voorliggende voorzieningen in het sociale domein.

De volgende diensten worden vanaf 2027 vanuit deze opdracht voortgezet: alle diensten van Goed voor Mekaar Waalre (inclusief ANWB AutoMaatje Waalre), Sociaal Raadslieden Werk, Thuisadministratie, Buurtbemiddeling, Jongerenwerk en sociaal beheer jongerencentrum, trainingen preventieve jeugdhulp, Algemeen Maatschappelijk Werk voor inwoners van 18 jaar en ouder en Neffe 't Veld.

Daarnaast werken we in 2027 aan het verbeteren van de toegang tot de voorzieningen in het brede sociale domein door verder te bouwen aan een stevig lokaal team: een multidisciplinair team met als doel het bieden van laagdrempelige integrale jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. Het stevige lokale team fungeert als eerste aanspreekpunt voor jongeren, gezinnen en inwoners, kijkt met een brede blik en helpt onderliggende problemen aan te pakken, en werkt daarbij nauw samen met het voorliggende veld en de overige maatschappelijke partners, waaronder de brede welzijnsorganisatie.

We stellen een nieuw lokaal gezondheidsbeleid op voor de periode 2027-2031

Het nieuwe gezondheidsbeleid zal voortborduren op het GALA

Het plan van GALA geeft uitvoering aan de volgende thema's:

- Terugdringen gezondheidsachterstanden
- Kansrijke start
- Mentale gezondheid
- Aanpak overgewicht en obesitas
- Valpreventie
- Leefomgeving
- Opgroeien in een Kansrijke Omgeving & vroegsignalering van alcoholproblematiek
- Wijkaanpak sociale basis
- Mantelzorg
- Een tegen eenzaamheid
- Welzijn op recept.

We streven ernaar om de ingezette koers van de afgelopen jaren voort te zetten de komende jaren, ondanks dat we een financiële uitdaging hebben. Dat heeft te maken met het stoppen van de SPUK-gelden.

Ook nieuwe opgaves zullen in het gezondheidsbeleid een plek krijgen, denk aan suïcidepreventie. We houden ook rekening met opgaves die voortkomen uit het AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord) en het HLO (Hoofdlijnenakkoord Ouderen Zorg). En daarbij werken we nauw samen met andere disciplines denk aan welzijnswerk, sport en het CMD. Daarnaast werken voor de uitvoering nauw samen met de GGD, de welzijnsorganisatie en overige ketenpartners binnen de gemeente Waalre. Denk hierbij aan fysiotherapie, huisartsen, zorgtrajectbegeleiders maar ook bijvoorbeeld dietistenpraktijk, verloskundige etc.

7.2 Riolering (riool/water/klimaat)

Inleiding Riolering

Een goed rioolstelsel is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. Naast inzamelen van afvalwater en het afvoeren van hemelwater in stedelijk gebied, is er de zorg voor klimaatadaptatie. Door de klimaatverandering moeten we ons op watergebied voorbereiden op extreem veel neerslag in korte tijd, langdurige neerslag en tijden van droogte.

Wat willen we bereiken?

Een goed functionerend watersysteem (rioolstelsel en watergangen) dat zorgt voor bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van (grond)wateroverlast en -tekort (droogte).

De aanleg en het instandhouden van het rioolstelsel is een gemeentelijke taak die voortkomt uit de Omgevingswet. In het Programma Water Riolering en Klimaat 2023-2027 (PWRK) hebben wij vastgelegd hoe de gemeente de zorgplichten invult. Het PWRK is hét middel om de gemeentelijke watertaken doelmatig vast te leggen. Dit wordt in 2027 opnieuw vastgelegd voor de periode 2028-2032.

Riolering maakt deel uit van de openbare ruimte, met alle dynamiek van dien. Goed waterbeheer gaat ook over grondwater onder woningen, overstromingen in hogere gebieden en afkoppelen waar en wanneer het kan. In stedelijk openbaar gebied zorgt de gemeente voor de infiltratie van het hemelwater (bij voorkeur in het groen) en voor voldoende berging, zodat er geen wateroverlast optreedt. Om droogte te bestrijden wordt zoveel mogelijk water geïnfiltreerd. Bij hoge grondwaterstanden wordt het grondwater afgevoerd door middel van drainage.

Riolering maakt ook deel uit van het watersysteem dat zich uitstrekt tot buiten de gemeentegrenzen. Dit betekent dat we in een vroegtijdig stadium moeten samenwerken, zowel intern als met andere gemeenten en het waterschap. Samen willen we goed omgaan met de gevolgen van klimaatverandering, zoals langdurige neerslag.

Bij dit beleid houden wij rekening gehouden met wetgeving en beleidsvoornemens op diverse niveaus: Europees (Kaderrichtlijn Water), landelijk (Waterwet), provinciaal (waterhuishoudingsplan), het waterschapsbeleid en natuurlijk ook het eigen lokaal beleid, het Programma Water, Riolering en Klimaat (PWRK).

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het programma Water, Riolering en Klimaat 2023-2027 uit.

In 2027 voeren we het regulier onderhoud conform het maatregelenplan uit. Denk aan reinigen, inspectie en reparatie, kolken zuigen etc. Daarnaast werken we aan een toekomstgericht en klimaatbestendig watersysteem met de wijkaanpak. In 2027 stellen we het programma vast voor de periode 2028-2032.

Met een communicatieplan vergroten we het water- en klimaatbewustzijn in Waalre en stimuleren we het afkoppelen van hemelwater.

Wij hebben het communicatieplan opgesteld, dat ten doel heeft om inwoners actief te betrekken om zelf klimaatadaptief aan de slag te gaan. Om inwoners te helpen bij het afkoppelen is er een stimuleringsregeling. Er zijn watercoaches beschikbaar om gerichte tips en adviezen geven. Het beschikbare budget is ruim voldoende. In 2027 wordt bekeken hoe budget zo efficiënt mogelijk ingezet kan worden, om de klimaatdoelen te halen. Hierbij maken we ook gebruik van de middelen en campagnes van de stichting Steenbreek.

7.3 Afval

Inleiding Afval

De gemeente is volgens de [Wet milieubeheer](#) verplicht om huishoudelijk afval in te zamelen. De manier waarop dit gebeurt, is vastgelegd in de Afvalstoffenverordening van de gemeente. Daarnaast streeft de gemeente ernaar om te voldoen aan de landelijke VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof). Eén van deze doelstellingen is dat in 2030 minimaal 60% van het huishoudelijk afval wordt gerecycled. Door de invoering van Diftar (gedifferentieerde tarieven) willen wij onze inwoners stimuleren om afval gescheiden aan te bieden. Dat verlaagt de hoeveelheid restafval en verhoogt het recyclepercentage. Hiermee werken wij samen aan een duurzame en circulaire samenleving.

Wat willen we bereiken?

Het verder verduurzamen van de afvalinzameling

Het verder verduurzamen van de afvalinzameling (service, kosten en milieu) in de hele gemeente conform de landelijke VANG-recycledoelstelling (minimaal 55% van het afval wordt gerecycled in 2025 en minimaal 60% in 2030). Daarbij richten wij ons naar de wensen van onze inwoners, met een servicegerichte aanpak.

Wat gaan we daarvoor doen?

We onderzoeken hoe we naast gedifferentieerd tarief ons restafval nog verder kunnen terugdringen.

Mede op basis van continue monitoring en evaluatie van het inmiddels geïmplementeerde Diftar-inzamelingssysteem (voor zowel laag- als hoogbouw) bekijken we welke verbeterlagen er mogelijk zijn. Uiteindelijk willen we in 2030 komen tot een betere recycledoelstelling, waarbij wij de sterke kostenstijging bij verwerking restafval (verdrievoudiging in 2030) voor Waalre kunnen beperken.

7.4 Duurzaamheid en Milieu

Inleiding Duurzaamheid en Milieu

In het Klimaatakkoord van Parijs staan afspraken om de stijgende temperatuur tegen te gaan. Het Klimaatakkoord is in 2016 door 195 landen ondertekend. Om te voldoen aan dit akkoord, hebben alle EU-lidstaten afgesproken dat de EU in 2050 klimaatneutraal is. Het tussentijdse doel is om in 2030 55% minder broeikasgassen uit te stoten.

De Nederlandse overheid heeft in 2019 het [nationale Klimaatakkoord](#) vastgesteld. Het maakt onderdeel uit van het Nederlandse klimaatbeleid. Het is een overeenkomst tussen veel organisaties en bedrijven in Nederland om de opwarming van de aarde tegen te gaan. Het doel is om de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen.

In 2021 heeft de gemeenteraad de Transitievisie Warmte vastgesteld. Deze visie vormt het kader voor onze aanpak richting een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord. Om de visie te vertalen naar concrete acties, stelden wij in 2022 het [Programma Warmtetransitie](#) op. Dit programma beschrijft de aanpak, maatregelen en planning waarmee we de transitievisie uitvoeren.

In 2021 is de [Regionale Energiestrategie](#) (RES) 1.0 vastgesteld door de 21 MRE gemeenten, provincie en beide waterschappen. Deze RES is de strategie voor de lange termijn, waarin de volgende ambities zijn opgenomen:

- Vol inzetten op het besparen van energie
- 2 TWh aan duurzame energie opwekken met wind en zon op land en op daken
- Optimaal gebruikmaken van de beschikbare duurzame warmtebronnen
- Werken aan een robuust en betrouwbaar energiesysteem.

De RES 2.0 wordt in 2027 vastgesteld. Met de voorbereiding hiervoor is het college inmiddels al gestart.

Wat willen we bereiken?

Een bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen uit het nationale Klimaatakkoord, binnen de schaal en maat van de gemeente Waalre.

Met dit beleid willen wij een bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen uit het nationale Klimaatakkoord, binnen de schaal en maat van de gemeente Waalre.

- Uitvoering geven aan de Regionale Energiestrategie (RES)
- Het aardgasvrij maken van woningen en gebouwen voor 2050
- Verduurzamen van gebouwen, waarbij minimaal 75% van de gebouwen in 2030 energielabel A of B heeft.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven vorm en uitvoering aan de Regionale Energie Strategie.

Binnen de MRE werken wij aan een vernieuwing van de Regionale Energiestrategie (RES 2.0). We verwachten de vaststelling van de RES 2.0 in 2027.

Wij geven ook uitvoering aan de RES:

- Voortdurende inzet op grootschalige opwek binnen de zoekgebieden van de RES, tenzij dit niet mogelijk is
- Samenwerking met Tennet en Enexis, waar het gaat om extra netwerkcapaciteit in de regio
- Wij participeren in de bovenregionale warmtestructuur.

We geven uitvoering aan het Programma Warmtetransitie

Het Programma Warmtetransitie bestaat uit twee programmalijnen, waarin diverse acties worden ondernomen om de doelen van het programma te bereiken. Wij voeren onder meer de volgende acties uit:

- We faciliteren inwoners bij het isoleren van hun woning onder andere door het opstellen van een SMP ten behoeve van natuurvriendelijk isoleren (Soorten Management Plan, ter bescherming van bepaalde diersoorten).
- Samenwerking met Duurzaam Waalre
- Tegengaan van energiearmoede
- Vereniging van Eigenaren (VVE) -aanpak Waalre
- Greendeal Zorg

Wat mag het kosten? (bedragen x € 1.000)

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2025	Begroting 2026 per 01-07-2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	918	1.052	1.013	1.065	1.114	964
7.2 Riolering	1.379	1.359	1.387	1.453	1.517	1.592
7.3 Afval	1.677	1.788	1.806	1.920	1.965	2.075
7.4 Milieubeheer	807	1.753	1.022	406	406	397
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	113	118	119	119	119	119
Totaal Lasten	4.893	6.069	5.348	4.963	5.121	5.147
Baten						
7.1 Volksgezondheid	239	228	124	155	184	0
7.2 Riolering	1.795	1.819	1.865	1.934	2.016	2.108
7.3 Afval	2.215	2.244	2.262	2.401	2.455	2.565
7.4 Milieubeheer	382	575	10	10	10	10
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	68	75	80	85	90	95
Totaal Baten	4.698	4.942	4.341	4.585	4.755	4.777
Gerealiseerd resultaat	194	1.127	1.007	377	366	370

Toelichting

Vergelijking van de bijgestelde begroting 2026 met 2027 en meerjarig levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

7.1 Volksgezondheid (voordeel € 39.000)

- € 13.000 nadeel
 - Door salariskosten. De toelichting m.b.t. de inhuur- en salariskosten op organisatieniveau is terug te vinden onderaan in programma 00 Bestuur en Ondersteuning.
- €23.000 voordeel
 - Het budget voor de spuk breed is verlaagd, omdat de SPUK regeling in 2026 is afgelopen. Hiervoor in de plaats is de SPUK AZWA gekomen echter deze is verlaagd. Het nieuwe budget is op diverse andere posten verdeeld.
- € 20.000 voordeel
 - Het budget voor de combinatiefunctionaris is verlaagd in lijn met de Spuk.
- € 9.000 voordeel
 - De bijdrage voor jeugdgezondheidszorg (GGD) is verlaagd conform begroting GGD.

Toelichting meerjarenramingen:

- Diverse budgetten gezondheid worden jaarlijks tot en met 2029 verhoogd in lijn met de SPUK AZWA die jaarlijks wordt verhoogd. Daarna vervalt deze SPUK en dus ook deze budgetten.

7.2 Riolering (nadeel € 28.000)

- € 19.000 voordeel
 - Door salariskosten. De toelichting m.b.t. de inhuur- en salariskosten op organisatieniveau is terug te vinden onderaan in programma 00 Bestuur en Ondersteuning.
- €28.000 voordeel
 - Het percentage overhead dat wordt toegerekend aan riolering is structureel gedaald.
- € 15.000 nadeel
 - Door structurele inhuur voor extra ondersteuning en advies verhoogd.
- € 60.000 voordeel
 - De kosten voor beheer en onderhoud zijn structureel verlaagd.
- €120.000 nadeel
 - Betreft lagere onttrekking uit de voorziening riolering. Nadeel ontstaat omdat alle kosten worden verrekend door de rioolheffing en via de voorziening riolering. Zie hiervoor ook paragraaf A lokale heffingen.

Toelichting meerjarenramingen:

- Jaarlijkse stijging kapitaallasten (incl. toerekening rente) door indexering.

7.3 Afval (nadeel €18.000)

- € 8.000 nadeel
 - Door salariskosten. De toelichting m.b.t. de inhuur- en salariskosten op organisatieniveau is terug te vinden onderaan in programma 00 Bestuur en Ondersteuning.
- € 8.000 nadeel
 - Het percentage overhead dat wordt toegerekend aan afval is structureel gestegen.
- € 18.000 voordeel

- Daling kapitaallasten door lagere investeringslasten en toerekening rente.
- € 20.000 nadeel
 - Stijging van de lasten voor stortkosten.

Toelichting meerjarenramingen:

- Jaarlijks stijgen de stortkosten.

7.4 Milieubeheer (voordeel € 731.000)

- € 169.000 voordeel
 - Door salariskosten. De toelichting m.b.t. de inhuur- en salariskosten op organisatieniveau is terug te vinden onderaan in programma 00 Bestuur en Ondersteuning.
- € 176.000 voordeel
 - Er zijn in 2027 geen extra middelen meer beschikbaar voor energiearmoede. Zie ook de inkomsten.
- € 398.000 voordeel
 - In 2026 is een eenmalig krediet dat in 2027 niet meer voorkomt opgenomen. Zie ook de inkomsten.
- € 12.000 nadeel
 - Overige kleine verschillen.

Toelichting meerjarenramingen:

- Naar verwachting zal vanaf 2028 een andere systematiek van financiering van de CDOKE middelen worden toegepast. Vanaf 2028 worden de CDOKE middelen namelijk via een bijzondere fonds uitkering verstrekt. Om die reden zijn de middelen voor 2028 en verder nog niet toegekend door het Rijk en nog niet opgenomen in deze begroting.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

- Geen noemenswaardige verschillen.

Toelichting meerjarenramingen:

Geen noemenswaardige verschillen.

Toelichting verschillen baten:

7.1 Volksgezondheid (nadeel €104.000)

- €69.000 nadeel
 - De brede SPUK 2023-2026 loopt af, daarom zijn er minder middelen beschikbaar.
- € 35.000 nadeel
 - In 2026 het voordeel van het rekeningresultaat 2025 GGD ontvangen, voor 2027 is dit een nadeel.

Toelichting meerjarenramingen:

- Diverse budgetten gezondheid worden jaarlijks tot en met 2029 verhoogd in lijn met de SPUK AZWA die jaarlijks wordt verhoogd. Daarna vervalt deze SPUK en dus ook deze inkomsten.

7.2 Riolering (voordeel € 46.000)

- € 46.000 voordeel
 - Hogere inkomsten rioolheffing begroot door stijging van het tarief.

7.3 Afval (voordeel €18.000)

- €18.000 voordeel
 - Stijging van de opbrengsten van de afvalstoffenheffing van € 18.000, uitgaande van een geschat gemiddeld aantal ledigingen onder de Diftar systematiek (kostendekkende tarieven).

Een inhoudelijke toelichting op de kostendekkendheid en de berekening van tarieven afval kunt u terugvinden in de paragraaf A Lokale heffingen.

7.4 Milieubeheer (nadeel € 565.000)

- € 176.000 nadeel
 - Er zijn in 2027 geen extra middelen meer beschikbaar voor energiearmoede. Zie ook de uitgaven.
- € 398.000 nadeel
 - In 2026 is een eenmalig krediet dat in 2027 niet meer voorkomt opgenomen. Zie ook de uitgaven.
- € 9.000 voordeel
 - Hogere opbrengsten voor het zonnepanelen project.

Toelichting meerjarenramingen:

Geen noemenswaardige verschillen.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (voordeel € 5.000)

- € 5.000 voordeel.
 - Door hogere baten voor begraafplaatsrechten.

Toelichting meerjarenramingen:

- Jaarlijks stijgen de inkomsten met € 5.000.

BBV indicatoren Volksgezondheid en milieu

Indicator	Omschrijving	Gemeente / referentie	2023	2024	2025	2026
Huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg per inwoner)	Waalre	96	85	-	-
Huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg per inwoner)	Amigo gemeenten (5 gemeenten)	72,6	-	-	-
Huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg per inwoner)	Gemeenten < 25.000 inwoners	106	106	-	-
Hernieuwbare elektriciteit	Het % elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa t.o.v. totale verbruik	Waalre	39,5%	39,3%	-	-
Hernieuwbare elektriciteit	Het % elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa t.o.v. totale verbruik	Amigo gemeenten (5 gemeenten)	26,8%	27,1%	-	-
Hernieuwbare elektriciteit	Het % elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa t.o.v. totale verbruik	Gemeenten < 25.000 inwoners	-	-	-	-

